

**ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΩΝ ΟΣΙΩΝ ΝΙΚΗΤΑ, ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙ ΙΩΣΗΦ ΚΤΙΤΟΡΩΝ
ΤΗΣ ΕΝ ΧΙΩ ΝΕΑΣ ΜΟΝΗΣ**

Ευλόγησον Πάτερ.

Οι τρισμακάριοι ούτοι, και θειότατοι Πατέρες και ασκηταί, υπήρχον εν τοις χρόνοις Μιχαήλ του Παφλαγώνος, και του Καλαφάτου Μιχαήλ τον βασιλέον. Διέτεινε δε η ζωή τούτων και μέχρι Κωνσταντίνου του Μονομάχου, και Θεοδώρας και Ζωής των βασιλίδων, εκ ταύτης της νήσου ορμώμενοι, και ασκούντες άμα οι τρεις, εν τμη των ορέων της νήσου καλουμένω Προβατείω, χιλίων ήδη ετών παραρρυόντων, από της του Κυρίου και Θεού ημών, προς ανθρώπους επιδημίας. Ούτοι τοίνυν οι ορεσίτροφοι, και της Αγίας Τριάδος ερασταί και εικόνες, κατά την των αρετών ομοιότητα, ως δυνατόν ανθρώπω, τη ερημική και αγγελοπρεπή διαγωγή λιπαρώς ενήθλουν, της προσύλου και εγκοσμίου διαγωγής, όσον του ουρανού γη αφίσταται αφιστάμενοι και προς τας των υπέρ νεφών αρετών μετουσίας την ψυχήν, ρυθμιζόμενοι τε και εγγυμναζόμενοι, σπηλακώ τμη όρους υπερτάτου, και υπερανεστηκότος εποψίου της Μονής, και οικήσεως της Υπεραγίας Θεοτόκου ενεδρεύοντες, και τω όρει εκείνω νεμόμενοι, ειρμώ τμη απαραβάτω, προς μόνον το πέρας της ακωνίου και αλήκτου μακαριότητος σκηνεύοντες. Τα τε εν ποσίν ατιμάζοντες, και τον ουρανόν τη θέα περιπολούντες, και τον αγείρω κόσμον κατά νουν, αναπολούντες της αθανάτου φύσεως, της του σώματος αγχιστείας, την της ψυχής προτάξαντες. Τριας αληθώς Οσιών διανοίας οξύτητι δεδορκεία τα υψηλά, και εις την του Μεγαλου Αντωνίου, την πάνυ ασκητικήν διαγωγήν, κομιδή απηκριβωμένη, δια της εβδομάδος αρτοσπούσα και υδροποτούσα. Μικρόν τι χαμευνούσα, το δι όλον εις παννυχίους και πανημερίους ευχάς, ούτω προβαίνουσα, ώστε μηδέ μέχρι βλεφάρων σπένδευσθαι τω ύπνω. Κρυστάλλοις και πνεύμασι και νηφετοίς προπαρασομένη, δια τον προς Θεόν έρωτα. Ούτως άρα οι παμφαείς της επουρανίου ασκήσεως λαμπτήρες ασκούντες, εν τω ειρημένω όρει, πολλάκις επει νυξ επήρχετο, εν τω συνεγγυς της υπωρείας κειμένων καταντίκρυ άλσει, φως εώρων καταλάμπον. Κατιόντων δε, και τω πυραυγεί και αποστίλβοντι, προς τον νυκτερίσιον ζόφον φωτί, προσπελάσαι προθυμουμένων, [ως ποτέ Μωϋσής ο Θεόπηγ] το φως εκ του μέσου απείη και ώχετο, όθεν κατατεθαμβημένοι και τεθηπότες, ουχ ήττον περί της απουσίας, η της παρουσίας, της φωσφόρου ελλάμψεως, δειν έγνωσαν όλον καταίθειν το άλσος, και δη καίειν απήρξαντο, εις νουν τούτο θέμενοι, ως ει εκ Θεού το φανόμενον φως εστί πάντως δια της υλώδους φλογός, ο τόπος ου καταφλεχθήσεται, όθεν το φανόμενον φως δέξεισι. Καιόμενων τοίνυν απάντων των φυτών της συνηρεφούς εκείνης νάπης, ης

το πυρ κατέδραμε, μυσίνη μηδέν της ακαταφλέκτου απειοκεία βάτου, απήμαντος έμμενε, της απομαρανθείσης εν εκείνη φλογός, μη δυνηθείσης όλως την λιβάδαν και το νοτερόν εκείνης σπίασθαι. Την δ έπιούσαν πύρωσιν λήξασαν, οι παναιοϊδιοι Πατέρες ορώντες, και την μύρτον πόρρωθεν οπτανόμενοι άφλεκτον, εις την νάπην εισίασι και προσίεσαν.

Ορώσι δε την μύρτον παντοίας καπνώδους, και λιγμώδους απηλλαγμένην περδράξεως του επικαύματος. Εικόνη δε της Θεομήτορος ενατενίζουσι, του κλάδου της μυρτίνης εξηρημένη, ης το πυρ ου κατενεμήθη, μη όμως το μονογενές, βρέφος ενηγκαλισμένη. Τότε δη, μετά πολλής αιδούς και τέρψεως ιόντες, παρθενικάς υμνωδίας ανέμελλον, και επωμάδιον την εικόνα αράμενοι, εις των εαυτών εκομίσαντο σπήλαιον. Η δε εικών, αποχωρούσα του σπηλαίου, τω θάλλει της μυσίνης προσήπτετο. Όθεν οι μέγιστοι ούτοι και θείοι ασκηταί, ιδιοχείρως νεοποιούντες, ως η δύναμις, Σηκόν σμικρότατον πάνυ δομησάμενοι, τούτο τη Θεομήτορι αφωσώσαντο, σύνεγγυς της μυσίνης κείμενον. Και παιανίζουσι χαριστήρια και υμνούσιν ευχαριστήρια, και κροτούσι σωτήρια.

Τότε δη τότε, και Κωνσταντίνος ο Μονομάχος, τη επαγή του Βασιλέως Μιχαήλ του Παφλαγώνος, απωκοισμένος ην του Βυζαντίου, και προς Λέσβον την νήσον εξόριστος. Θεόθεν δε οι θείοι Πατέρες ως της Βασιλείας, όσον ούπω μέλλει κρατήσαι. Μαθόντες, ο θείος Νικήτας, συν τω Ιωσήφ προς Λέσβον απαίρουσι, και τω Μονομάχω συγγίνονται, και εις τέρψιν την λύπην τούτο επειρώντο μεταρρυθμίζεν, τω εκείνω την Βασιλείαν καταφοιβάζεν, ης όσον ούπω μεταποιήσεσθαι έμελλε, δια του παναλκεστάτου και αναιρέτου των δεινών Θεού. [Ήσαν δε ως έφθην επών εκείνην προφητικώς ενοπτριζόμενοι], ο δε Μονομάχος, ου μόνον μη επιπυχείν κατά την των Οσίων πρόρρησιν [ως παρά δοξολογίαν είναι οϊόμενος], αλλά μήτε των επικρεμασθέντων οι δεινών, μήτε του επηρημένου εσχάτου κινδύνου απαλλαγείσθαι, [εφ ᾧ προσανακλάεσθαι τοις κακοίς εκκείμενος] έφασκεν. Οι δε Πατέρες, αυ πάλιν, ανθίσταντο τη δόξη του Μονομάχου, την αχθηδόνα ανακαλούμενοι. Όθεν άντικρυς θάρρει, έφασαν, ω Δέσποτα, και ηδίους τας ελπίδας έχε, ότι της Βασιλείας τάχιστα, υπό του ευεργέτου σοι Θεού προσγενησομένης, επαντίρροπος ευφροσύνη της λύπης έσται σοι, και έστω σοι νυν, ακεσώδυνον το οϊόνισμα, υπό Θεού ημίν αποκεκαλυμμένον.

Τότε δη ο Κωνσταντίνος ψυχαγωγούμενος, και παραθαρυνόμενος, τη των θείων Πατέρων προρρήσει, ως μη εξ επτεχνίας και υπουλότητος μηχανορράφου, αλλ

ἀπλότητος τους λόγους διατιθεμένων, κακείθεν γλυκυθυμίας αισθανόμενος, και προς το επιρρέον της λύπης αντέχων, αλλ ὦ Πατέρες τω Θεώ πολυτίμητοι, ἔφη, ει ευπραγήσω, ως υμείς μοι προκαταγγέλετε, συλλήβδην, ων αν βουληθήτε ευεργετημάτων, εντός γενήσεσθε. Αύθις δε οι Πατέρες αμοιβαίως λόγους τον απόλαγον συμπλέξαντες, εμός ω μέγιστε Αυτοκράτορ, ἔφασαν, επιδεώς ἔχομεν. Εμφανίσαντες αυτώ, και λαμπρολογήσαντες, τότε της εικόνας, και της ακαούς μυρσίνης μέγα θαύμα, ην καταλυμήνασθαι ὡσπερ τα ἄλλα των πέρξ φυτών ουκ ἴσχυσεν η υπερβάλλουσα φλοξ, η διακαύσαι, η ὄλωσ καπνίσαι. Και ἐτι το λαμπρόν και παμφαῖνον φως και το κατά την βάτον ὄραμα, κατά τον Μωϋσῆν [διαβάς γαρ ἔφη, το ὄραμα τούτο ὄψομαι] τι δε το εν εκείνω Ναού ἔφασαν, η εικὼν χρήζει, ευρυχώρου, υψηλού και πολυμόρφου, μετά καλλίστης τέχνης και βασιλικῆς φιλοτιμίας [βασιλικὸν δε μέλλει το ἀνάθημα ἔσεσθαι]. Και τοίχος ερυμνοῖς ωχυρωμένου, πρέπει δε τη τοιάδε εικόνι, τοῖονδε τέμενος. Τότε, αὐθις ο Μονομάχος, ει εγκρατής, ἔφη, της βασιλείας [ως υμείς φατέ γενήσομαι] ἀμέλει ω μοναχική τριας, τω Μωϋσῆ εικαζομένη, των ασκητῶν εγκαλλῶπισμα, ευμενῶς εκ των ημῶν ευεργεσιῶν διατεθήσεσθε, και ο

Ναός της Πανάγνου μου και ακηράτου Θεομήτορος, ἀμείνω ἔξει της υμετέρας ἐλπίδος την εναρμόνιον σύνθεσιν. Οι δε Πατέρες, εναργεστέραν και βεβαιότεραν ητούντο την του Μονομάχου υπόσχεσιν. Ὅθεν τον σημαντήρα αυτού δακτύλιον, ως ἐνέχειρον αυτοῖς ἐπιδέδωκεν. Επὶ ταύταις ουν ταις υποσχεσεσιν οι θεῖοι Πατέρες προς την ενεγκαμένην επανήκον. Ου μακροῦ δε ὕστερον παραδραμόντος του χρόνου και τον δυοῖν Βασιλέον θανόντων, η Βασίλισσα Ζωή των σκήπτρων της βασιλείας εγκρατῆς γενομένη, αυτίκα τον ἄνδρα δια τριηρῶν εις εαυτήν μεταπέμπεται, και αντι εξορίας και δεσμών, τα σκήπτρα αυτώ ἐνεχείρισεν, ἄνδρα τούτον γνήσιον εαυτῆς δια τελείου γάμου ποιησαμένη. Ταῦτα δη καταμαθόντες οι Ὅσιοι ασκηταί, ὅσον τάχος την βασιλῖδαν κατέλαβον, και τω Μονομάχῳ ἤδη βασιλεύοντι προσίασι, της ἐπιπελοῦς επαγγελίας αυτὸν υπομιμνήσκοντες, και το της μνήμης σύμβολον ἐπιδεικνύοντες τον δακτύλιον. Ο δε υπέμνησέ με, φησὶν ο δακτύλιος, [τη κκετηρία ἐνεδίδοντο και δυσωπουμένων του τε Μονογενοῦς Υἱού του Θεού, και της υπεράγνου Μητρός. Ως ευμενῶν και ηπίων ἐπιπυχεῖν κακῶν ἐνόντων ἐξευμενίσασθαι].

Ευθύς ου πέμπει τον της οικοδομητικῆς κορυφαῖον και αρχιπέκτονα, και ἄλλους τα δεύτερα μεταποιουμένους καλλιτεχνίας, συνεπαγόμενον, Ναόν τη Θεοτόκῳ οικοδομήσαντας. Πέμπει δε και πολλοὺς μαρμαρίνους στύλους, πάνυ διαφανεῖς. Ἀλλὰ δη και πορφυρόχρωμα μάρμασα, εσοπτρώδη και διαφανή. Και ἄλλα προς την βασιλικὴν οικοδομήν φέροντα. Ἐχονται δε της ἐπιδημίας, και τω της Χίου προσχόντες

λιμένοι, και εξελθόντες φιλοπόνως άγαν και προθύμως ιχνηλατούσι τα προς την πανυπέρτατην και ευμεγέθη οικοδόμησιν συντείνοντα. Οικοδομείται δε δωδεκαετιάν τας βασιλικαίς μισθοφοραίς και δαπάναις, του Βασιλέως έτι ζώντος, και όσον εις καλλιτεχνίαν και ευαρμοσίαν. Εξήσκηται, και ίσα ταις πρωτίσταις οικοδομαίς των επτά θεαμάτων τετίμηται, κομιδή χαριέντως τον ιερόν σηκόν των οικοδόμων δειμαμένων. Μετά δε την δωδεκαετιάν, του Βασιλέως οσίω τέλει τον βίον καταλύσαντος, αλλά δη και της Ζωής προ αυτού, η οικοδομή προς ολίγον επαύσατο. Αλλ οϋν έρωσ θείος τη αδελφή της Βασιλίδος Ζωής [τη Θεοδώρα φημι] εγγίνεται, το ενδέον τη θεία οικοδομή μεγαλοπρεπώς προσθήναι. Και δη εις τέλος εξέβη, το λοιπόν οικοδόμημα, άριστον και πολυήρατον.

Εν δε τω δευτέρω έτει του Ναού οικοδομουμένου, ο πανεύφημος Βασιλεύς, χορηγίας και επικουρίας, και πόρους κερδώους, και δαψιλείς αφοσιώσατο, προς τας ζωοτροφίας των Μοναχών συντελούντας, τότε χωρίον του Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, του επιλεγομένου Συκούση, ως εν τω της μόστρας ντόμας, προνομίω διαχαρακτηρίζεται: μετοχάς λιμήρεις, εντελόμειστα, οικίων φοροθεσίας, τελών απαλλαγάς, και άλλας μισθαρνίας, και εισφοράς, και αταραξίας, και αναπαύλας, εκ τε της ανατολής και της δύσεως, των σπηγών τόπων σπαγωγίας, αυτονομίας, και αυτοκρατορίας μόνου του Ηγουμένου τα των Μοναχών δέποντός τε και διϋθήνοντος. Αυτόνομον και αυτοδέσποτον την Μονήν αποφήμας, ως τα τριπτά των προνομίων δηλοί, υπό των μετέπειτα Βασιλέων κεκυρωμένα, Ισαακίου δηλονότι του Κομνηνού, και Κωνσταντίνου του Δούκα, και Ρωμανού του Διογένους, και Μιχαήλ του Δούκα, και Νικηφόρου του Βοτανειάτου, και Ανδρονίκου του Παλαιολόγου και ετέρων κατιόντων. Και οικείκις έτι προνομίικς επισφραγισαμένων τα τριπτά προνόμια. Προσέτι παρεκελεύσατο, μηδένα των αποίκων, εν τη Μονή οικουρείν, και ιδίαν έχεν οικησιν, αλλά μήτε γύναιον μηδόλωσ εισέναι ένδον της Μονής, η αυτού του Ναού απεφήναντο, ως η παλαιά δηλοί συνήθεια. Μετά δε τνάς χρόνους ανεπαύσαντο εν Κυρίω εν διαφόροις καιροίς, και οι μακάριοι Πατέρες. Τα δε τίμια αυτών και άγια σώματα, κατέθεντο εν τη Μονή ένδον του Ναού, εν τόπω λεγομένω φιάλιον. Οι τούτων φοπηταί και οπαδοί, άχρι του παρόντος σωζόμενα, και αμυντηρίουσ θαυματουργίας επιπελούντας τοικς μετά πίστεως προστρέχουσιν, ων ταις πρεσβείαις Χριστέ ο Θεός, ελέησον και σώσον ημάς.

Αφιερώνεται στον Άγιο Νεκτάριο, αδελφό της Ιεράς Μονής, όπως πρεσβεύει υπέρ ημών.

